

Covid-19 Pandemisinde Online Hakemlik: Bir Durum Çalışması

Batkan KARAVELİOĞLU¹, Seyyid Burhaneddin FIRAT²
Şeyma Bahar AKDENİZ³, Muhammet ÇAĞLAYAN⁴

¹ Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <https://orcid.org/0000-0002-6218-1850>

² Amasya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0003-3076-9331>

³ Milli Eğitim Bakanlığı. <https://orcid.org/0000-0003-3824-6156>

⁴ Gençlik ve Spor Bakanlığı. <https://orcid.org/0000-0002-2608-4850>

To cite this article/ Atıf için:

Karavelioğlu, B., Fırat, S. B., Akdeniz, Ş. B. ve Çağlayan, M. (2021). Pandemi Sürecinde Online Hakemlik Üzerine: Bir Durum Çalışması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-32.

Özet

Bu çalışmanın amacı, pandemi sürecinde online hakemlerin karşılaştığı durumların incelenmesidir. Bir durum çalışması olan araştırmada bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. 2019-2020 gerçekleştirilen araştırmada online olarak hakemlik görevini yapan 12 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmanın hakemlerden toplanan verileri açık yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir. Araştırmanın verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada, yarışmalarda el, ayak ve duruşların önemi büyük olduğu için sporcunun tek bir açıdan izlenmesi hem hakemler hem de sporcular açısından dezavantaj yarattığı, yapılan hareketlerin puanlanmasının öznel yorumlamaya neden olduğu, ortam çok iyi dizayn edilmediği için ışık, arka plan, zemin gibi faktörlerin değişkenlik gösterdiği, sporcular ve spor kulüplerinin karantina durumunda ortaya çıkabilecek unsurlara hazır olması, mental ve fiziksel sağlığının iyi tutulması için kulüplerin sosyal rollerini yerine getirmeye hazırlıklı olmalarının gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Online müsabaka, sporcuların videoları puanlanırken kaçırılan veya puanlaması yanlış yapılan hataların tekrar oynatılarak kişisel yapılan hataları ve eksiklikleri görme imkanı yarattığı vurgusu yapılmıştır. Ayrıca hakemler online müsabakalar için tecrübe kazandıklarını, dıştan gelen etmenler ve seyirci baskısı olmadığı için hakemler puanlama yaparken daha rahat ve objektif olabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Pandemi, Online Hakem, Durum Çalışması

Online Refereeing in the Covid-19 Pandemic: A Case Study

Abstract

The purpose of this study is to examine the situations encountered by online referees during the pandemic process. The holistic single case design was used in the study, which is a case study. In the research conducted in 2019-2020, 12 people who served as referees online were reached. The data of the research collected from the referees were obtained through open semi-structured interviews. The data of the study were analyzed with content analysis. Since the importance of the hands, feet and postures in the competitions is great, monitoring the athlete from a single angle creates a disadvantage for both the referees and the athletes, the scoring of the movements causes subjective interpretation, because the environment is not very well designed, the light, background It has been concluded that factors such as grounds vary, athletes and sports clubs need to be prepared for the elements that may arise in the case of quarantine, and that clubs must be prepared to fulfill their social roles in order to keep their mental and physical health well. It was emphasized that while scoring the videos of the athletes in the online competition, the mistakes that were missed or scored incorrectly were replayed and created the opportunity to see personal mistakes and deficiencies. In addition, it was concluded that the referees gained experience for online competitions, and the referees could be more comfortable and objective when scoring, as there were no external factors and audience pressure.

Keywords: Pandemic, Online Referee, Case Study

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü, sağlık kavramını, yalnızca hastalık veya sakatlığın olmayışı değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli olarak tanımlamaktadır (WHO, 1946). Günümüzde ise hastalık kavramı; canlılarda meydana gelen bazı değişiklikler sonucu sağlıklı olma durumundaki değişim, ikincil olarak ruhsal durumdaki bozulmalar ve bitkilerde meydana gelen değişimler şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Sağlık ve hastalık terimlerinin yanı sıra özellikle Covid-19 ile birlikte sıkça kullanılan kelimelerden ikisi ise epidemik ve pandemi kavramlarıdır. Epidemik; bulaşıcı bir hastalığın belirli bir bölge içerisinde salgın haline dönüşmesi olarak tanımlanırken, pandemi ise; bir salgının belirli bir bölgenin de dışına taşarak, büyük bir nüfusu ve hatta bütün bir insanlığı etkilemeye başlaması olarak ifade edilmektedir (Aslan, 2020; Merriam-Webster, 2020).

İlk kez Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde, canlı hayvan pazarı olarak nitelendirilen Huanan Deniz Ürünleri ve Canlı Hayvan Toptan Satış Pazarı'nda çıktığı düşünülen bir hastalık kısa bir süre içinde epidemik bir hal aldı (Üstün ve Özçiftçi, 2020). Dünya üzerindeki sosyal yapıya baktığımızda; sağlıklı bir yaşam tarzını sahip olmalarına rağmen, ölüm riski yüksek kişileri korumak ve pandemiyi yavaşlatılması kapsamında spor camiasında da COVID-19 için önlemler almak gerekli hale gelmiştir (Toresdahl ve Asif, 2020). En fazla üzerinde durulan kitlesel etkinlikler spor aktiviteleridir. "Pandemiyi etkileri yaşanmaya devam ederken spor aktiviteleri sporcu ve toplum sağlığı göz önüne alınarak nasıl organize edilmeli?" sorusu, bilimsel kanıtların eşliğinde yanıt beklemektedir (Utku ve Kaşıkçıoğlu, 2020). Taekwondo branşı da bu noktada dikkat edilmesi gereken spor branşlarından birisi olduğu düşünülmektedir.

Taekwondo insanların el ve ayaklarını sistemli bir şekilde kullanarak, rakibine saldırı ve savunma amaçlı olarak tatbik edilen tekniklerin bütünüdür. Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonalarında başarılı ülkelerin teknik ve taktik açısından analizi ile en üst düzeydeki Taekwondonun karakteristik özelliği ortaya çıkar (İmamoğlu, Açık ve Bayram 2010). Taekwondo kelime anlamıyla el ve ayaklarla uygulanan savunma ve vuruş tekniklerinden oluşan, sporcuda ahlaki değerlerin yüceltilmesine katkıda bulunan bir spor dalıdır. Taekwondo, uzak doğu ülkelerinden Kore'nin milli sporu olup, bu ülkede doğmuş, gelişmiş ve zamanla dünyaya yayılmıştır ve geçmişi 13 asır öncelerine dayanmaktadır (http1).

Taekwondo 2000 yılı aşkın bir zamandır gelişimini sürdürmekte olan Kore dövüş ve savaş sanatıdır. Kelime anlamı olarak tekme ve yumruk sanatı (Tae= tekme, Kwon=Yumruk, Do=Sanat) manasına gelmektedir. Taekwondo, dövüş sanatları içerisinde öncü konumdadır ve gelişimini her geçen gün artırarak sürdürmektedir (Soon Man ve Gaetane 2005). Günümüzde taekwondo; kibon (temel teknikler), poomsae (pozlama), hosinsul (kendini savunma), kyopka (kırımlar ve zor hareketler) ve kyorugi (müsabaka) olmak üzere beş eğitim modelini içermektedir (Olds ve Kang, 2000; Haddad vd. 2015). Taekwondo nun 10 adet kuşak seviyesi bulunmaktadır, bu kuşakların her birinin poomsesi vardır Taekwondonun temel bölümlerinden biri olan poomse, temel tekniklerin kullanıldığı her hareket bölümünün bir anlam ifade ettiği zincirleme hareketler kombinasyonudur. Hem vücut hem de ruh ve zihnin gelişimini sağlayan taekwondonun en temel öğesidir. Siyah kuşaktan sonra dan seviyesi ve her dan seviyesinin de ayrı ayrı poomsesi vardır. Her poomsenin kendine has hareketleri

geometrik bir şeması ve ismi bulunur. Poomsede her hareketin, teknik geçişlerinin, tekniklerinin doğruluğunun, sertliğin ve başladığı noktada bitirmenin önemi çok büyüktür (Lee vd. 2008).

Poomsae yarışmalarında puanlama, poomsae performansından sonra elektronik puanlama araçlarından puanlar girilerek hakemler tarafından yapılmaktadır (Kukkiwon, 2006). Hakemler, dinamik olarak ortaya çıkan ve birçok ayrıntı, belirsizlik ve belirsizliğe sahip olabilecek bir oyundaki olaylara hızlı bir şekilde yanıt vermelidir. Genel olarak, elit seviye hakeminin çok sayıda bilgi kaynağını da dikkate alarak hızlı kararlar alması gerekmektedir (Mascarenhas vd. 2005). Bir müsabakada hakem olarak seçilen kişi söz konusu oyun ya da yarışma hakkında bilgi ve yüksek iletişim kurma kabiliyetine sahip olmalıdır. Bundan dolayı hakem olarak seçilen kişiler; müsabakaların en belirleyici unsurlarından biri, oyun kurallarının, dürüstlüğün simgesi olarak anılırlar. Poomsae yarışmaları sadece sporcuların iyi performans sergilemelerine değil, aynı zamanda hakemlerinde karar verme becerilerinde iyi bir performans göstermesine bağlıdır (Ünsal, 2005). Poomsae sporunun herhangi bir temas gerektirmemesi hakem sporcu ilişkisinin dolaylı yollardan kurulabilmesi gibi sebepler, izolasyon sürecinde dahi yerelden uluslararasına birçok genişlikte online yarışmalar yapılmasına olanak vermiştir. Yarışmalar düzenleyici kurullar tarafından belirlenen kurallar dahilinde, video olarak çeşitli web siteleri ve haberleşme uygulamaları üzerinden senkron veya asenkron olarak değerlendirilmeye alındığı söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı; ulusal/bölgesel taekwondo poomsae yarışmalarında görev yapan hakemlerin pandemi sürecinde online hakemlik yaparken karşılaştığı durumların ve hakemlerin, online hakemlik ile ilgili görüşlerinin incelenmesidir. Çalışma ile ilerleyen zamanlarda salgının devam etmesi ihtimali veya etmese dahi yeni bir konsept oluşması ve bu konseptin daha geniş kitlelere hitap etmesi göz önüne alınarak, online olarak yapılan poomsae yarışmalarının daha sağlıklı ilerleyebilmesi için yarışmaların tüm kademelerinde görevli hakemlerin, idarecilerin ve katılım sağlayan sporcuların karşılaştıkları aksaklıklar, zorluklar belirlenerek ileride yapılacak yarışmaların işleyişine katkı sağlamak ve hatta bu sürece ışık tutmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi süreci ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma, pandemi sürecinde online hakemlerin karşılaştığı durumların incelenmesi amacıyla oluşturulmuş bir durum çalışmasıdır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre durum çalışması; *“Nasıl ve niçin soruları temelinde araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinlemesine incelemeye ve olayı her yönüyle anlamaya imkan tanıyan araştırma yöntemidir”* şeklinde açıklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye Taekwondo Federasyonu 2020 yılı vizeli hakem, antrenör, sporculardan ve covid19 pandemisi süresince yapılan online taekwondo poomsae yarışmalarında görevli veya katılımcı olan 12 kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri yüz yüze görüşmeler aracılığı ile toplanmıştır. Görüşmede, alan-yazın incelemesi ve uzman görüşleri dikkate alınarak 9 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş, hazırlanan sorular uzman görüşüne sunularak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Veri toplama aracı olarak geliştirilen bu form kullanılmış ve veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin tamamı, Türkiye Taekwondo Federasyonu 2020 yılı vizeli hakem, antrenör, sporcular, görevliler ve katılımcılardan yapılan ve ortalama 30-50 dakika süren görüşmelerle toplanmıştır. Görüşmecilerin istedikleri esneklikte cevap vermelerine olanak sağlanmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Elde edilen veriler, bir nitel araştırma veri analizi tekniği olan içerik yaklaşımı ile görüşme formunda kullanılan başlıklar dikkate alınarak sunulmuştur. Bu çalışmada da katılımcıların görüşlerini desteklemek için gerekli görülen yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde (I) verilerin kodlanması, (II) temaların bulunması, (III) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (IV) bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2013) süreçleri izlenmiştir. Ardından öncelikle soru formları ve görüşme metinleri okunarak araştırma konusuyla alakalı anlamlı bölümler belirlenmiştir. Temalar oluşturulurken her bir tema altında yer alan kavramların kendi içinde ve tema başlığıyla tutarlı olup olmadığına dikkat edilerek kodların ve temaların uygunluğu sağlanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda bir şeyin gerekli özelliklerini anlatmak için ne kadar olduğunun daha ötesine gidilmesi gerekse de sayısal değerler büyük boyuttaki verilerde ne olduğuna hızlıca göz atmayı sağladığı için verilebilir (Miles ve Huberman, 2016).

BULGULAR

Online olarak hakemlik yapan katılımcıların müsabakalar ile ilgili geçmiş deneyimleri ve bu deneyimlerin yansımaları “Deneyimler ve Yansımaları” kategorisi altında sunulmuştur.

Deneyimler ve Yansımaları

Bu kategori altında hakemlerin online olarak müsabakalarda yaşadıkları, bu yaşadıklarının yansımaları ve ileriye yönelik düşünceleri üç farklı tema altında yorumlanmıştır.

Neler düşündünüz?

“Dünyada teknoloji hayatı kolaylaştırmak amacıyla birçok alanda kullanılıyor. Sporda ise bugüne kadar benim gözlemlediğim seminerler, eğitimler ve antrenmanlar online olarak yapılıyordu. Covid 19 salgınıyla birlikte kısıtlamalar karantinalar birçok insan için fiziksel, ruhsal ve ekonomik zorlukları da beraberinde getirdi. Taekwondo sporu ise her dönemde olduğu gibi zamanın ihtiyaçlarına karşılık vererek içinde bulundurduğu elementlerin hakem, sporcu veya antrenör salgın zamanında fiziksel, ruhsal ve ekonomik olarak olumsuz etkilenmemesini sağladı. Online yarışmalar aslında birçok sebepten gerekliydi diye düşünüyorum öncelikle insanları dünya gündemini oluşturan covid 19 salgınından uzaklaştırdı ki bu sayede insanlar eski normale döndüklerini hissettiler. Yani psikolojik olarak faydasını gördük diyebilirim. Online yarışmalar hakemler için, birçok spor salonunun

işletmesinin durdurulduğu dönemlerde ekonomik olarak katkısı da olmuştur. Hakemlik için ise bir çok sporcuya ulaşma imkanı sağladı online yarışmalar. Kendimizi mesleğimizde geliştirmemizde katkısı yadsınamaz. Yarışmaların her ortamda gerçekleştirilebilmesi insanları zora sokmadan fiziksel olarak aktif kalmaya ve yarışma olması ise zihinsel olarak diri tutmaya katkı sağlamıştır. Bunu poomsaenin en güzel yanlarından biri olarak görüyorum.” (T1) “Online poomsae yarışmaları dünyada iki metotla yapılıyor. Birinci metot, yarışmacı poomsae videosunu bir hafta önce organizasyon komitesine gönderir. Bu performansları hakemler bir hafta önceden puanlar yarışma günü sporcu videosu ve puanları görsel ve sosyal medya hesaplarından ilan edilir. İkinci metot yarışmacı poomsae videolarını gönderir, yarışma günü hakemler Discord ve Zoom gibi sanal toplantı uygulamalarında buluşur. Web Browser üzerinden puanlarını aynı anda canlı olarak ilan eder. Birini metotta sporcu kendin ve rakiplerine karşı uluslararası hakemler nezdinde performansını görme imkânı olur ancak puanlama kalibresi düzgün değildir. Bu yöntem ekonomiktir. İkinci metotta se canlı yarışma heyecanı kazandırır. Teknik alt yapı ve yazılım desteği gerektirdiğinden maliyetlidir. Genel olarak Taekwondo ’nun ortak dili poomsae ile yarışma imkanı olduğundan online yarışmalar sporun evrensel değerlerini taşır.” (T2) “Bu kritik dönemde yapılan online taekwondo yarışmaları hem sporcu hem de hakem heyeti tarafına olumlu bir yönde etki ettiğini düşünüyorum. Sporcuların ve hakemlerin bu zor zamanlarda normal yarışmaların yanı sıra online yarışmalar içinde olmaları onları hem fiziksel hem de psikolojik yönden daha güçlü tutacaktır. Elde edilen başarı sporcuları motive edecek, spora ve rekabete olan hırsları çoğaltacaktır ve bu sporun içinde tutacaktır. Hakemlerde ise bu online yarışma hem maddi hem de manevi açıdan destek olmuştur. Maddi gelirin yanı sıra, bu yarışmalar analiz, izlenim, tartışma ve seminer havasında geçtiği için, henüz yeni hakem olmuş hocalara güzel bir tecrübe olmuştur ve olacaktır. Ruhsal olarak ise dünya gündeminden(covid) bir nebze uzaklaşmış olmak herkes için normal hayatın devam ettiğini, hayat mücadelesinin bitmediğini hissettirmiştir.” (T3) “Pandemi dolayısıyla kısıtlamalar gereği bütün müsabakalar iptal edildi ve sporcularda ve hakemlerde bir moral ve motivasyon düşüklüğüne sebep oldu online yarışmalar ile sporcular yeniden bir mücadele ve rekabet içine girerken hakemler motive olacakları bir ortam elde ettiler. Sporcular online yarışmalar sayesinde tekrar yarışma fırsatı bularak kendi performanslarını görme ve kendilerini geliştirme imkanı bulurken hakemlerde bu dönemde azda olsa ekonomik olarak kendilerine bir kaynak buldular. Bunun yanı sıra sevdiğimiz işi yapmak bizleri böyle bir dönemde rahatlattı.” (T4) “Online yarışmalar normal yarışmaların yerini tutamaz, fakat kendine has yeni bir yarışma türü keşfedildiğini düşünüyorum. Pandemi döneminde başka seçenek olmadığı için poomsae camiası bu yeni yarışmaya uymak zorunda kalmıştır. Sporcular için büyük bir şans olduğunu düşünüyorum. Bir sporcunun bu kadar uzun bir süre evinde tek başına antrenman yapması kolay değil, fakat işin ucunda yarışma gibi bir maksat varsa heyecan, ilgi ve antrenman yapma zevki yenilenmiş olur.” (T5) “Yarışmaların bu şekilde olması hakemler açısından da yarışmacılar açısından da daha iyi olduğunu düşünüyorum. Canlı olarak yapılan yarışmalarda sporcularda psikolojik baskı oluyor. Bu şekilde sporcular için daha iyi sonuç almalarını sağladığını düşünüyorum”. (T6) “Yapılan Taekwondo online poomsae şampiyonaları insanların fiziksel olarak antrenmanlarına devam etmelerine ve yaşadığımız bu pandemi döneminde kişisel motivasyonlarını yükseltmesi bakımından oldukça yararlı olduğunu düşünüyorum. Özellikle tüm dünyada kötüye giden pandemi dolayısıyla ulusal ve

uluslar arası seyahatin tehlikesi göz önüne alındığında online şampiyonanın bir başka avantajı da ortadadır. Çünkü kişiler seyahat etmeden kendi spor salonlarında, evlerinde, açık alanlarda insanlarla temas etmeden yarışabilmektedirler. Ayrıca bütün yarışmacıları dinamik tutmakta ve önlerine bir hedef koyarak onların antrene kalmalarını sağlamıştır. Yarışma duygusu insanların motivasyonunu yükseltmekte ve biraz olsun salgın hastalık stresinden de sporcuları, aileleri, antrenörleri ve hakemleri bir miktar da olsa uzak tutmaktadır.” (T7) “Bu süreçte taekwondo poomsae yarışmalarının pandemi öncesi nasıl yapılabiliyorsa pandemi süresince de hatta karantina zamanlarında dahi yapılabildiğini gördük. Bu ise poomsae için büyük bir avantaj çünkü bir çok spor branşı veya kategorisi pandemi döneminde askıya alınırken temas gerektirmemesi ve uzaktan idare edilebilmesi yönüyle poomsae yarışmaları online olarak devam etmiştir. Bu dönemde yapılan yarışmaların sporcu antrenör ve hakemler üzerine de bir çok faydası olduğunu düşünmekteyim.” (T8) “Pandemi döneminde yarışmaların iptal edilmesi sporcu ve hakemlerin psikolojisini motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir. Fakat online yarışmaların düzenlenmesi normal yarışmalar gibi olmasada sporcu ve hakemlerin bir nebze de olsa motivasyonunu artırmıştır. Çünkü önünde online yarışmada olsa bir hedef olması sporcuları ve hakemleri bu zorlu süreci daha kolay atlatmalarını sağlayacaktır. Önünde hedef olan sporcu ve hakemler kendini bırakmayacak bu yarışmalara hazırlanma süreci onları diri tutacaktır. Online yarışmaların periyodik olarak yapılması her açıdan faydalı olacaktır. Bu yarışmaların sonunda verilen ödüller (madalya, başarı belgesi vb.) sporcuları ayrıca motive edecek ve yarışmaların daha ciddiye alınmasını sağlayacaktır.” (T9) “Online olarak yapılan her çalışma sporcu için verimlidir. Sporcu canlı tutar hareketlendirir hedef belirler. Pandemi sürecini iyi bir şekilde değerlendirmek ve sporculara da bu süreci iyi bir şekilde yansıtmamız gerekiyor. Antrenmanların yanı sıra sporcuların hatalarını değerlendirmek ve yarışmalara daha iyi bir şekilde hazırlamak için bir fırsat yakalamış durumdayız. Yakaladığımız bu fırsat ise online taekwondo poomsae yarışmasıdır. Bu süreci hem sporcular için hem de hakemler için bir hazırlık olarak görebiliriz.” (T10) “Çoğu alanda olduğu gibi bu süreç spor alanında da sınırlı koşullar doğrultusunda ilerlemekte. Sporcuların birçoğu bu süreçte iptal edilen yarışmalardan ve askıya alınan hedeflerinden dolayı normal hayattaki gibi antrenmanlarına odaklanamadı. Yarışmalar sporcular için amaç belirleyen, motive eden hakemlerin ise tecrübe edinip kendilerini geliştirdiği faaliyetlerdir. Bu doğrultuda yarışmaların online üzerinden olması bile, yarışmacıların spordan soğuma veya becerilerini unutma gibi olumsuz durumların oluşma ihtimalini düşürmüş, spora bağlı kalmalarına katkıda bulunmuştur. Hakemler açısından ise farklı bir deneyim ve tecrübe olmuştur.” (T11) “Sporun ve Taekwondonun esnekliği, uyarlanabilir ve geliştirilebileceğinin bir göstergesidir. Durum ve şartlar neyi gerektiriyorsa hızlı bir şekilde entegre sağlayıp normal spor hayatımıza devam edebileceğimizi gösterdi. 21. yüzyılda hayat tamamen teknoloji üzerine entegre edilmekte ve online yarışmalar da bu durumun spor alanındaki ayaklarını oluşturmaktadır. Online yarışmaların dünya genelinde ilklerini yaşıyoruz. Bu durum hataları ve eksiklikleri yanında getiriyor lakin hızlı bir biçimde hatalar görülüp bir sonraki yarışmada kapatılarak, bir adım daha ileri taşınarak devam ediyor. Bu demek oluyor ki ilerleyen zamanlarda online yarışmaların da standartları oluşturulacak, geliştirilecek, en adil ve hakkaniyetli sistem geliştirilecek. Belki de ilerleyen zamanlarda pandemi bitse dahi sporcular ve antrenörler açısından hem zaman hem maddiyat açısından daha ekonomik olması nedeni ile yarışmalara

online devam edilebilir. Tabi bu durumun da artı ve eksileri konuşulup tartışılmalı. “Sporcuların yarışma moduna girmeleri zorlaşır mı?” veya “Farklı illerdeki sporcuların yarışma günlerinde aynı ortamda birleşmeleri vesilesi ile sıkı dostluklar oluşmakta ve bu durum ileri dönemlerde Milli Takım düzeyinde psikolojik olarak çok büyük fayda ve kolaylık sağlamakta. Milli Takımdaki sporcular birbirlerine bu sayede daha çabuk adapte olabilmekte ve uyum sağlayabilmekte. Eğer ki Online ortama geçilirse bu arkadaşlıkların kurulması güçleşecektir.” Bu tür konuları da düşünmek gerekmektedir. Lakin hakemler açısından daha rahat bir ortam olduğunu belirtmek gerekmektedir. Sporcu, antrenör ve seyirci baskılarından uzakta daha ferah bir puanlama ortamı sağladığı aşıkardır. Bunun yanında puanlama yaparken teknik engeller de unutulmamalıdır.” (T12)

Problemleriniz nelerdi?

“İlk defa düzenlenmesinden ötürü birçok problemle karşılaştık. Bunların başında kullanılan internet ağından kaynaklı, kullanılan bilgisayarlardan kaynaklı, video kalitelerinden kaynaklı problemler gelmekte. İlginç bir şekilde birçok sporcunun yanlış video göndermesi bizi olmasa da sporcuları olumsuz etkiledi. Fakat zamanla yarışma düzeninde gelişmeler meydana geldi ve çoğu problemin üstesinden geldik. Tabi teknolojiye bağlı ansızın gelişecek problemleri tahmin etmek zor o yüzden her an hazırlıklı olarak yarışmalarımızı gerçekleştiriyoruz.” (T1) “İnternet bağlantı problemi, elektrik kesintisi, yarışmacıların yanlış poomsae çizmeleri, organizasyonla alakalı aksaklıklar” (T2) “Karşılaştığım en önemli problemler arasında, videoların kalitesiz ve düzensiz olması söz konusudur. Bu problemlerin içinde videoların net olmaması, yakından\uzaktan çekilmesi, aşağıdan\yukarıdan çekilmesi ve evlerde, çim saha da, parke salon gibi uygun olmayan mekânlarda çekilmesidir. Bu çekimlerde hakem olarak değerlendirme yaparken bizlere problem teşkil etmektedir”. (T3) “Müsabaka videolarının yoğunluğundan dolayı mola konusunda sıkıntılar yaşadık. Mola konusunda sıkıntı yaşadığımız için videoları izlerken ve puanlarken dikkat dağınıklığı yaşadım. Bazı küçük ve büyük hataları görmekte zorluklar yaşadım.” (T4) “Pandeminin başında, ilk yarışmalarda kötü çekilmiş videolarla çok karşılaştık. Mesela evin içinde çekilmiş videolarda fazla yer olmadığından bazen sporcunun kolu veya ayağı gözüküyordu, hakem olarak kurallara göre puan kesmek zorunda kaldık. Bazen yer olmadığından sporcu bazı hareketleri ilerlemeden yerinde yapıyordu, puan vermek zor oluyordu.” (T5) “Şuana kadar yapılan yarışmalarda büyük bir problemle karşılaşmadık. Ancak şunu söyleyebilirim hakem olarak sporcuyla tek bir açıdan izlememiz hem bizim hem de sporcu için bir dezavantaj olarak görüyorum. Çünkü Poomsea yarışmalarında el, ayak ve duruşlar çok önemli sporcu arkasını döndüğü zaman yapması gereken tekniği göremediğimiz için ona göre yorumlayamıyoruz.” (T6) “Hakem olarak online ile gerçek müsabaka arasında çok da bir zorluk yaşadığım söylenemez. Sadece online müsabakalarda bütün ülkelerde saat farkı olması dolayısı ile müsabakalar çok farklı saatlerde gerçekleşti. Yaklaşık olarak Pandemi süresi boyunca altı uluslararası büyük organizasyonda görev aldım. Bunlardan üç tanesi kıtas şampiyonası, bir tanesi dünya şampiyonası ve iki tanesi de tüm dünyaya açık uluslar arası turnuva. Tüm dünyadaki sporcuların antrenmanlarına devam etmeleri, yarışmalara katılmaları ve yaptıkları işte ne kadar yoğun emek harcadıklarını görmek beni memnun etti. Yalnızca bir şeyi ifade etmek istiyorum. Gerçek organizasyonlarda gözlemediğiniz sporcunun, antrenörün, seyircinin yaşadığı heyecanı hissedemiyorsunuz online müsabakalarda. Bence en büyük dezavantaj bu.

Ancak Őu da bir gerçek ki yaşadığımız Covid-19 salgınında sporcuları, antrenörleri, hakemleri yarışmalara teşvik etmek antrenman yapmalarını sağlamak da sonsuz huzur ve mutluluk verici olmalı.” (T7) “Daha önce yapılan gerçek zamanlı yarışmalarda sporcuların motorik özelliklerini süzebiliyorduk. Ancak video ortamında izlediğimiz sporcuların bazı noktalarda normalden farklı şekilde kuvvetli veya hızlı davrandığını gördüğümde bir an Őaşırdım. Bu da online yarışmalara daha farklı şekilde odaklanmama sebep oldu çünkü her an alışılmışın dışında bir görüntüyle karşılaşabileceğim düşüncesi hakimdi. Bu farklılıkların öncelikle hakemle veya sporcuyla alakalı olmadığını direk olarak teknoloji kaynaklı değişkenler olduğunu belirtmek isterim. Ne kadar tolere edilebilir olsa da genel anlamda hakemler için her zaman problem oluşturacağını düşünmekteyim. Yarışmacıların video çekimi yaptıkları ortam çok iyi dizayn edilmediği için ışık, arka plan, zemin gibi faktörlerin değişkenlik göstermesi hence video üzerinden puanlama yaparken ayrıca problem oluşturmuştur. Örneği biraz daha açarsak giyilen kıyafet zemin veya arka fon aynı renk olursa yahut beyaz taekwondo elbisesi üzerine ışık çok vurursa hareketleri algılamak zorlaşıyor veya tam tersine bazen ise çok net görüntü elde edilebiliyor.” (T8) “Yarışmalar esnasında izlenen videoların görüntü kalitesi çekimlerden ya da çekim yapılan cihazlardan kaynaklı düşük olması. Hakemlerin poomsaeleri tek açıdan izlemek zorunda olması. Bazen yarışmaların canlı olmaması ve seyirci baskısının olmaması puanlamada bir rahatlamaya ve gevşekliğe sebep olması. Puanlamanın tablet üzerinde değilde pusulalar üzerinde yapılmak zorunda olması. Bununla ekstra zaman kaybına puanlamaların zorluğuna sebep olması.” (T9) “Karşılaştığım ilk sorun programsal bağlantı oldu. Bir çok online yarışmada görev yaptım farklı programla karşılaştığım için ilk sorun program oldu” (T10) Sistemsel problemlerimiz oldu. Kalitesiz videolarda puanlama açısından problem yarattı. Sistemin manuel oluşu bir takım aksaklıklara yol açtı. Ortamın aydınlık oluşundan kaynaklı projeksiyondan yansıtılan görüntü bilgisayardakinden daha soluktu. Video olmasıdır. Video izlemenin sorun olarak gördüğüm noktası videoların tek bir açıdan çekilmesidir. Sporcunun arkasını döndüğü zaman hareketleri eksik, yanlış veya doğru yapıp yapmadığı konusu hakem olarak bende bir sorun teşkil etmektedir. Bunun dışında ise Şuana kadar yapılan online poomsae yarışmalarında sporcuların çektikleri videoların yukarıdan, aşağıdan, uzaktan gibi çekimleri önemsemiyormuş gibi gözükmeleri biz hakemleri de sporculara karşı itici bir tavır almaya itmektedir. (T11) “En büyük problem Video Kayıtların kalitesi ve standart andırılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Online yarışmalar spor tarihinde ilklerini yaşıyor. Bundan dolayı federasyonların yarışma talimatlarında bu konuda açıklıklar var. Standart bir kayıt formatı yakalamak güç zira sporcularda ilk defa bu durumla karşılaşıyorlar. Federasyonların bu açığı hızlı bir şekilde kapatmasını umut ediyoruz. Bir diğer önemli problem ise tek açıdan kayıt alınması durumu. Kendi branşım Taekwondo Poomsae özelinde sporcuyu zaman zaman poomsae gereği arkasına sağına soluna ve diğer yönlerine doğru performans sergilemekte. Halihazırda normal yarışma talimatlarımızda hakemler 3 adet ön 2 adet arka taraf veya 4ön 3arka tarafta olmak üzere konumlandırılarak her açıdan puanlama yapılması sağlanmakta idi lakin online yarışmalarda bu durum bir problem haline gelebiliyor.” (12)

Teknolojik Problemleriniz nelerdi?

(T1) “İnternet ile alakalı birçok sıkıntı yaşadık diyebilirim. Wifi sinyali düşüklüğü, ping hızı, modem arızaları. Puanlama yapmak için gönderilen videolarda ise görüntü kalitesinin düşük olması, kullandığımız cihazların arıza çıkarması, beklenmedik elektrik kesintileri problem olarak sayılabilir.” (T2) “Yukarıda bahsedilen ikinci metotla yapılan online yarışmada internet bağlantı kalitesinin yüksek ve ping seviyesinin düşük olması gerekmektedir. Aynı anda puanlama yaptığımız video görselinde internet bağlantısı kötü olduğu zaman puanlama gecikmesi ve puan gönderememe sorunları yaşanılmıştır. Bu durum her ülkeden katılan diğer hakem meslektaşlarımız içinde geçerlidir”. (T3) “Karşılaştığım teknolojik problemler: Elektrik kesintisi ve projeksiyonun arızalanması.” (T4) “Kullandığımız ekipmanlar dolayısıyla sporcular tarafından gönderilen videoları bazen net izleme konusunda sorunlar yaşadık. Projeksiyondan yansıtılarak izlediğimiz için yansıyan görüntülerin birçoğu parlaklığı fazla olarak yansıdı bu da görüntüleri izlememizde büyük bir zorluğa sebep oldu.” (T5) “Bir kere bilgisayarım yarışma esnasında ansızın kapandı, neyse ki bu gibi durumlar için hep fazladan bir hakem bulunur. Bir kaç keresinde de video görüntüsü vardı fakat ses yoktu.” (T6) “Pandemi sürecinde yaşadığımız sıkıntı yaklaşık yarım saatlik bir elektrik kesintisi oldu projeksiyon yardımı ile videoları izlediğimiz için elektrikler kesildiğinde yarışma akışında kesinti oldu onun haricinde fiziksel bir problem yaşamadık.” (T7) “İlk zamanlar karşılaştığımız en büyük problemlerden bir tanesi internetin zaman zaman kopması ve birkaç sistem üzerinden çalıştığımız için kopan bağlantıyı tekrar bağlamak biraz zaman alınıyordu ve beklemeler gerçekleşiyordu. Her sporcunun gönderdiği video kalitesi aynı değildi. Bazılarında zaman zaman duraklamalar meydana geliyordu. Bir de bazı sporcuların tekniklerinin bir kısmı çekim alanının dışında ayakucu ya da elinin bir kısmı görünmediği oluyordu. Tabii ki bu da puanlama yönünden sağlıklı olmuyordu. Ama her bir sonraki online şampiyonada bir önceki sorunlara teknik ekip çözüm buldu ve sistemi geliştirdi. Şuan oldukça sorunlardan arındırılmış bir sistem kullanılıyor.” (T8) “İnternet bağlantısından kaynaklı her tür değişken bize zorluk çıkardı diyebiliriz. Video gönderimi ile yapılan yarışmalarda bazı sporcuların çekmiş oldukları görsellerin kalitesinin kötü olması bizlerin performansını da olumsuz etkiledi. Gün içerisinde planlanmayan elektrik kesintilerini de buna sayabiliriz. Hakemler olarak kullandığımız bilgisayar tablet veya sporcuların çekim yaptıkları telefon, kameraların teknolojik kaliteleri işimizi zorlaştırmıştır. Görsel problemlerin yanında ses kalitesinde ki olumsuz etkenlerde sayabiliriz. Birçok ses kayması gözlemledik ne kadar hata yapmamış olsak ta bu ses kaymaları performansımızı bozmuştur.” (T9) “Ortam ışığının görüntü kalitesini düşürmesi. Çekilen görüntülerin kalitesinin bazen kalitesinin düşük olması. Çekimlerde kullanılan cihazların çözünürlük kalitesinin düşük olması. Elektriklerin kesilmesi durumunda devreye girecek jeneratörlerin olmaması. Her yarışmacının elinde uygun teknolojik cihazların bulunmaması.” (T10) “Bağlantı problemi genelde tüm hakemlerde olan bir durum. Beklenmedik elektrik kesintileri, kullanılan bilgisayardan kaynaklı performans düşüklüğü, video kalitelerinin düşük olması, bu gibi konular işin işleyişini aksatmıştır.” (T11) “Sistemde ve projeksiyon ayarlamada problemler oldu. Bazı videolar direkt değil de uygulamalar aracılığıyla iletildiği için videonun duraklamasına ve kalite düşüşüne sebep oldu. Ayrıca yarışma esnasında elektrik kesintisinden dolayı sistemin çalışmaması yarışmaların ilerleyişini yavaşlatmıştır.” (T12) “En büyük teknolojik problem

video kayıt kalitesi ile alakalıdır. Bazı kalitesiz cihazlar ile alınan kayıtlarda pikselleşmeler ince ayrıntıları seçmemizi zorlaştırmaktadır. Bir diğer problem yüksek katılımcıların olduğu yarışmalarda çok yüksek boyutlarda veriler ortaya çıkmasıdır. Bu verilerin saklanması zarar görmemesi çok önemlidir. Önlem amaçlı yedeklerinin de alınmasını düşünürsek oluşan veri boyutu çok yüksek gigabytelara ulaşmaktadır. Bu da online yarışmanın getirdiği kendine özgü bir problemdir.”

Müsabaka Esnası

Bu kategori altında hakemlerin online olarak müsabakalar esnasında yaşadıklarına yönelik düşünceleri üç farklı tema altında yorumlanmıştır.

Puanlama anı

(T1) “Puanlama esnasında video kalitesine bağlı olarak puan verirken zorlandığım anlar oldu. Bazı görüntülerdeki kesilmeler sırasında hareketleri kaçırdım. Çok hızlı yapılan hareketleri algulamakta zorlandım bu problemlerin benden değil videolardaki kare hızı veya bit rate hızından kaynaklandığını düşünüyorum. Canlı yayın ile yapılan yarışmalarda ise oldukça fazla ses kaymaları oldu. Sporcunun bağıırışı geç geldiği için hatalı puanlama yaptığım zamanlar oldu.” (T2) “Hakem olarak normal yarışmada hakemler sporcuyu 5 veya 7 farklı masadan ve farklı açıdan gözlemleyerek puan düşümü yapar. Online yarışmada tüm hakemler aynı bakış açısıyla puan düşümü yapar. Sporcunun yaptığı veya yapmadığı artı eksi puanları gözlemlemede sıkıntı yaşanmıştır. Sporcuların farklı iş ve dış mekanlarda gösterdiği performans puanlamalarda farklılıklar göstermiştir. Örneğin, taş zemin üzerine çıplak ayak jitzigi basılması, rüzgarlı dış ortamda kitap sesinin yeterli düzeyde duyulmaması.”(T3) “Puanlama sırasında yaşadığım sıkıntılar: Sporcuyu puanlama sırasında, video çekiminin kalitesiz ve düzensiz olması durumunda sporcuların uyguladığı tekniği yüzde yüze yakın, doğru bir şekilde idrak etmekte güçlük çekiyor olmamız. Ayrıca poomsae ’nin normalden çok daha hızlı bir şekilde çizilmesi sonucu kafamda ve pusulada oluşan hesaplama zorluk çekmek. (T4) Daha çok videolardan kaynaklı sorunlar yaşadık. Videolardaki çözünürlükler bizim hataları görmemizde zorluklar yarattı büyük hataları kaçırmazken bazı küçük hataları görme konusunda sorunlar yaşadık.” (T5) “İlk yarışmalarda puan verme ve toplama sistemi çok zaman alıyordu. Bir kaç keresinde teknik problemler de eklenince zaman daha da çok uzadı. Çok katılım olan uluslararası yarışmalarda çok iyi ve hızlı bir puanlama sistemi olduğundan tek bir hakem problemle karşılaşırsa yarışmada pek etkisi olmuyor”. (T6) “Yukarıda da belirttiğim gibi yarışmacıları tek sıkıntı bir açıdan izlememiz puanlama yaparken bizi zorladı. Onun haricinde çekilen bazı videoların kaliteleri düşük olduğu için hareketlerin doğruluğu tartışılmaktadır.” (T7) “İlk online müsabaka yapılacağını duyduğumda biraz endişe etmiştim. Poomsaenin doğruluk puanlamasında sıkıntı olmaz ama sunum puanını değerlendirirken olabilir mi diye düşünmüştüm. Ancak sunum puanlaması da yapılırken tekniğin kuvvetini, hızını, ritmini ve sporcunun enerjisini hissedebiliyorsunuz. Puanlama sırasında bağlantı aniden gittiyse en büyük sıkıntı bu bence. Onun dışında eğer video kalitesi iyi ise bağlantı düşük değil ise hiçbir sıkıntı yaşamadan akıcı bir şekilde puanlamayı yapıyorsunuz. Puanlamalarda diğer hakemler ile puan farkı neredeyse hiç yok gibi. Bazen bir bakıyorsunuz en az 5 hakem aynı puanı vermiş. Bu hakemlerin hepsinin aynı teknik değerlendirme yaptığının göstergesi.” (T8) “Sporcuların tek açıdan izlenmesi kamera

açıları veya kameranın yükseklik alçaklığı bazen problem teşkil etmiştir. Video çekimlerinde sarsıntı olması ilk yapılan yarışmalarda puanlamada problem oluştururken ilerleyen yarışmalarda bu konuya kesin kurallar konması bizi rahatlattı. Burada beni en çok etkileyen yine söylemek gerekirse gerçek ve sanal yarışmaların arasında sporcuların beklendiğimin üzerinde bir performans sergiliyormuşçasına görünmesi. Bu beni her zaman bu kadar kuvvetli veya hızlı yapabildi mi diye düşünmeye itti.” (T9) “Puanlamalarda hakemlerin oturma düzeni ekrana göre olduğu için tek açıdan izlemek zorunda kalmaları. Puanlamaların tablet kullanarak değil de rey pusulasıyla yapılması. Bir hakem için puanlama sırasında zamanlama çok önemli.” (T10) “Manuel puanlama yaptığımız için puanların verilmesi, tek tek hakemlerden toplanıp ortalama hesaplanması istemeden de olsa yanlış hesaplamalara neden olacağını düşündük. Bu durum ikinci bir kontrol yapmamız gerektiği fikrini oluşturmuştur. Puanlama ve kontrollerin manuel yapılması doğrultusunda yarışmaların puanlama süresi uzamıştır.” (T11) “Video kalitelerinin düşüklüğü puanlama esnasında hakemleri etkilemektedir. Şöyle ki; hareketin ve/veya hareketlerin doğruluğu ve yanlışlığı tartışılmaktadır. Sporcuların video çekmemesi veya yanlış video göndermesi sporcu ve hakemlerin yaptıkları puanlamada önemli ölçüde görülmektedir”. (T12) “Puanlamalarda video kalitesi kaynaklı tekniklerin ve ince ayrıntıların gözden kaçması puanlamayı olumsuz etkilemekte. Bazı kayıtlarda kadrajdan çıkan sporcular olabilmekte bu duruma dikkat edilmemesi de beraberinde puanlama hususunda zorluk oluşturmaktadır. Pandemi ve tedbirler sebebiyle salonlara gelemeyen ve tatami bulamayan sporcularımız açık alanda veya evde kendi imkânları ile çekim yapmaktalar bu durum puanlamada dikkat edilen ve önemli olan başlangıç ve bitiş noktası hususunda sorunlar oluşturmaktadır.”

Fiziksel Durum

(T1) “Her yarışmada olmasa da uzun süren yarışmalarda sürekli oturmaktan ve ekrana bakmaktan boyun ağrıları çektim. Ekrana bakmaya bağlı göz karıncalanmaları batmaları yaşadığımda oldu.” (T2) “İkinci metot yarışmalarında, yarışmalar en az 8 en fazla 12 saat bir yemek arası 40 dakika, diğer aralar 5-10 dakikalık molalarla, yorucu olmuştur. Buna mukabil yarışmanın 5. Saatinden sonra hakem performansında odaklanamama sorunları başlamıştır.” (T3) “Yarışmalar sırasında herhangi bir fiziksel problem ile karşılaşmadım.” (T4) “Salonun soğukluğundan kaynak bir fiziksel problem yaşadık. Puanlama yaparken ellerimiz çok üşüdü. Onun dışında mola yapamadığımız için sürekli sandalyede oturmaktan dizlerimizde ufak ağrılar oluştu.” (T5) “Hayır, fiziksel problemlerle karşılaşmadım.” (T6) “Sistemde meydana gelen teknolojik sıkıntılar işleyişi yavaşlattığı için bazı yarışmalarda süreç fazladan uzadı sürekli oturmaya bağlı ve ekrana bakmaktan yaşanmış çok zorlayıcı olmayan problemlerle karşılaştım. Ama genel olarak hakem değişimleri yapılması bu konuda bizi rahatlattı.” (T7) “Yarışmalar esnasında çok önemli bir fiziksel problem ile karşılaşmadık.” (T8) “Yarışmalar esnasında gerektiği kadar ara verildiği için her hangi bir fiziksel problem yaşamadım. Uzunca saatler oturmaya veya ekrana bakmaya problem oluşturabilirdi fakat dediğim gibi tam zamanında molalar olması hakem değişimleri yapılması bu konuda bir problem oluşturmadı.” (T9) “Yarışmalar esnasında sürekli ekrana bakmanın gözleri ve zihni yorması”. (T10) “Yaklaşık 8 saat bilgisayar başında kalınca sırt ağrısı olur ama ekran ışığı gözleri de iyice rahatsız etmeye başlıyor.” (T11) “Uzun süre ekrana bakmaktan gözlerimde yanma oldu. Normal yarışmalardaki gibi ayakta yarışmacıyı

korta çağırma, komut verme gibi bir durum söz konusu olmadı. Bu yüzden sürekli masa başında oturmak bel ve boynumda hafif tutulma ve baş ağrısına sebep oldu.” (T12) “Fiziksel açıdan sürekli bir yansidan veya bilgisayar ekranından video izlemek gözleri yoruyor. Ekstra kalitesiz çekimlerde ayrıntı yakalamak için daha fazla odaklanmak da düşünüldüğünde gözlerde ve başta ağrı oluşmasına sebep olmakta. Projeksiyon yansımaları kullanılması durumunda görüntünün yüksek yansıtılması sürekli başımızı yukarı kaldırmamızı gerektirdiği için de boyun ve sırt ağrıları yaşamamız kaçınılmaz olmakta.”

Psikolojik Durum

(T1) “İlk önceleri puanlama esnasında acaba yanlış yaptım mı yoksa herkes aynı problemi yaşadı mı diye endişe ettim fakat zamanla herkesin karşılaştığını anladım ve sıkıntı yaşamadım.” (T2) “Yarışmalardaki internet ve elektrik kalitesine bağlı sıkıntılarla karşılaştığında dünyanın değişik ülkelerinden katılan diğer hakemler nezdinde ülkemizin prestij sorunu olacağını düşünmek beni tedirgin etti. Sonuçta teknoloji alt yapısı güçlü ülkeler güçlüdür imajı.” (T3) “Bu tarz yarışmalarda bazı problemler ile karşı karşıya gelebiliriz. Bunlar doğaldır. Bu problemlerde ise tecrübeli hakemlerimizi izleyerek ve takip ederek bu tür problemler karşısında nasıl bir yol izlememiz gerektiğini görerek, ileride karşılaştığımız problemlerde psikolojik olarak erkenden çözüm bulmaktayız.” (T4) “İstemsiz olarak bir stresin içine girdim. Meydana gelen problemlerin sporcuları puanlamamıza eksi bir etkisi olması konusu da beni biraz gergin bir ruh haline girmeme sebep oldu.” (T5) “Psikolojik olarak biraz heyecan ve problemi bir an önce çözmeye çabasında hafif bir stress yaşadım.” (T6) “Pandemi sürecinde yarışmalar başlamadan önce Kıdemli hakemler tarafından ufak bir eğitim aldık. Kendimizde bu sporun içinden geldiğimiz için kısa sürede anlayıp ve kendimizi geliştirdik. Yarışmaya ve yarışmacıya odaklandığımız için psikolojik olarak etkilendiğim söylenemez.” (T7) “Genelde karşılaştığımız problemlerin nedeni internet ve bağlantı sorunu oldu. Puanlama esnasında aniden kapanan bilgisayar ya da aniden kopan bağlantı dışında sanırım endişelenmemizi gerektirecek bir şey olmadı. Bu sorunda her kortta görevlendirilen fazladan bir hakem ile çözülmüş oldu.” (T8) “Bu konuda kendimde hiçbir rahatsızlık duymadım gerekli bilgilendirmeler yapılmıştı. İlk defa karşılaştığımız daha önceden önlem alamadığımız bir sıkıntı oluştuğunda bile sakinliğimi korudum. Zaten online yarışmalar esnasında karşılaştığımız problemler farklı şekillerde gerçek zamanlı yarışmalarda da teknolojik veya çevre (dış etkenler) olarak karşımıza çıkıyor bu alışık olduğumuz bir durumdu.” (T9) “Programsal hatalar bilgisayar kalitesi senin işini yapma engel olursa diğer hakemler tarafından biraz etkileniyorsun. Buda senin beceriksiz bir izlenim veriyor. Birçok tecrübeli hakem bilgisayar başında bu kadar fazla zaman geçirmedir.” (T10) “Elektrik probleminde mecbur uzun ara vermek zorunda kaldık. Gerek teknik, gerek diğer problemler olsun gergin olmama neden oldu. Geri sistem geldiğinde akşam saatine yaklaşmış ve yetişmesi gereken bir kaç video kalmıştı. Haliyle bu durum biraz gerilmeme acele etmeme sebep oldu.” (T11) “Olaylara karşı soğukkanlı davrandığım için psikolojik olarak etkilendiğim söylenemez.” (T12) “Yarışmalar video kayıt olması münasebetiyle her açıyı her anı yakalamak bazen zorlaşabilmekte. Bu durum “Acaba haksızlık yaptım mı? Gözümünden kaçırdığım oldu mu? Yanlış mı gördüm?” sorularını ortaya çıkartmakta. Lakin kendinden emin, kendine ve bilgisine güvenen, adaletli olmaya önem veren bir hakem için bu durumlar sorun teşkil etmemektedir.”

Dönüşüm

Bu kategori altında hakemlerin online olarak müsabakaları gelecek açısından değerlendirilmiş üç farklı tema altında yorumlanmıştır.

Seyirci Baskısı Olmaması

(T1) “*Seyirci poomsae yarışmalarında hakem üzerine çok baskı kuran bir element değil özellikle tecrübeli hakemler üzerinde. Sadece serbest still yarışmalarda heyecan seviyesi daha da yüksek olduğu için acemi hakemlerin karar vermelerinde etki sahibi oldukları söylenebilir. Benim için tek fark rahatsız edici odak, noktayı bozucu herhangi bir ses gürültü olmaması işimi daha rahat yapmamı sağladı.*” (T2) “*Bir hakemi seyirci baskısı etkilememeli. Poomsaenin puanlama kriterlerindeki sunum bölümünde seyircinin verdiği ambiyans hakem değerlendirmesine etki edebilir. Bu anlamda seyircisiz yapılan online müsabakalarda puanlanmasının farklı olduğunu düşünüyorum. Yarışmanın online olması hakem en adil ve doğru puanı vermek sporcu da en iyi performansını sergilemek ister. Yarışmada puan ilanı ve sporcu performansı sergilendiğinden dolayı iki tarafta işinin ciddiyetinden taviz vermez.*” (T3) “*Seyirci baskısı olmaması beni olumlu etkiledi. Sebebi ise; sporcu poomsae çizdiği sırada hakem heyeti tüm dikkatini sporcu üzerinde topluyor. Dışarıdan gelen bir ses veya hareket yüzünden dikkat dağınıklığı ve konsantrasyon kaybı gibi sorunlar yaşanmıyor. Seyirci ve antrenör baskısı olmadan, psikolojik şiddete maruz kalmadan puanlamalarımızı daha sakin, daha rahat, kontrollü ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştiriyoruz. Bu sayede yarışmayı daha dikkatli ve rahat bir şekilde tamamlıyoruz.* (T4) *Özellikle puanlama konusunda çok rahat bir ortam vardı. Canlı müsabakalardaki antrenör, aile, arkadaş baskısından uzakta daha ferah ve sessiz bir ortamda puanlama yaptım. Bu baskıların olmaması daha doğru puanlama yapmam konusunda bana olumlu etkileri oldu.*” (T5) “*Seyirci baskısını hiç yaşamadığım için beni farklı bir şekilde etkilemedi. Ancak karşımda canlı sporcuların olmadığından, sadece önceden çekilmiş videolar olduğundan her şeyi daha rahat bir şekilde yaşadım.*” (T6) “*Elbette seyirci baskısı olmaması olumlu bir şey. Seyirci baskısı olsa da olmasa da bu beni etkilemez ben tamamen yarışmacıya odaklanırım. Ancak tabii ki seyircili yarışmalarda hakemlere yapılan hakaretler olmadığı için çok mutlu olduk tamamen yarışmaya odaklandık ve bizlerde yaptığımız hataları düzelttik.*” (T7) “*Ben normalde yapılan organizasyonlarda da seyirci baskısı hissetmem. Sadece onların heyecanı ve coşkusu müsabakayı daha heyecanlı ve seyredilmesini güzel hale getirir. Sanırım ben seyirci olmasını tercih ederim. Ama online şampiyonalarda böyle bir seçenek yok maalesef. Online yarışmalarda sadece sporcunun video klipi var. Bu olayı canlı yaşamak canlı puanlama yapmak gibi değil bence.*” (T8) “*İşime hakim olduğum için seyirci baskısı altında kalmam mümkün değil. Sadece dış etken olarak konsantrasyon dağınıklığına sebep olabildiği doğrudur. Fakat yeni hakem olacak kişilerin seyirci baskısı altında kalması mümkün olabilir. O yüzden online yarışmalar yeni hakemler için güzel bir antrenman ve başlangıç olmuştur.*” (T9) “*Seyirci baskısı olmaması kısmen de olsa bir rahatlama sebebinde olmuştur. Seyirci baskısı yoktu belki ama mail ile olumlu ve olumsuz tepkiler aldık.*” (T10) “*Dikkatimin dağılma riskini azalttı. Haliyle daha doğru puanlama yapabildim. Yaptığım puanlama doğrusunda veya sistemden dolayı tribünden gelen baskıların olmaması daha rahat karar vermemi sağladı. Seyirci ve sporcunun olmaması online yarışmaya tam olarak yarışma havası yaratmadı. Sadece bu yönünün olmaması beni olumsuz etkiledi.*” (T11) “*Seyirci baskısı olmaması elbette olumlu yönde*

etkilemiştir. Bazı durumlarda hakemi olumsuz yönde etkileyebilir. Bazı yarışmalarda bu türden bir olumsuzluk olmadığına sevindim. Hakemlerin herhangi bir hatasında hesap sorulması ve hakaret edilmesi elbette hakemleri zan altında bırakmaktadır. Bu durumun hakemlerin psikolojisini olumsuz yönde etkilemesinde ve hatalarının artmasına neden olur. Bunun bir bakıma önüne geçildiğini düşünüyor ve bu pandemi döneminde hakemlerin hatalarını düzelteceklerine inancındayım.” (T12) “Daha rahat çekinmeden gördüğümüz hatayı direk puanlama ortamı oluşturuyor. Kesin olarak bu durumun olumlu etkisini gördüğümü belirtmeliyim. Seyirci, antrenör ve sporcu itirazları olmaması da maç akışlarını etkilememekte ve plan sekteye uğramadan yarışma akışına devam edilmektedir. Bu da zamandan tasarruf demektir.”

Ciddiyet korunumu

(T1) “Taekwondo bir disiplin sporudur. Disiplin ve yarışma arzusu birleştiğinde ciddiyetsiz davranmak mümkün değil. Hakemler ise istesek te bu kadar ciddi bir ortamda ciddiyetsiz davranamayız bizlerde taekwondo felsefesiyle yetişmiş katılımcılar olarak işimizi son derece dikkate alarak yaptık.” (T2) “Yarışmanın online olması hakem en adil ve doğru puanı vermek sporcu da en iyi performansını sergilemek ister. Yarışmada puan ilanı ve sporcu performansı sergilendiğinden dolayı iki tarafta işinin ciddiyetinden taviz vermez.” (T3) “Yaptığımız bu spor saygı, disiplin ve ciddiyet çerçevesi içinde olduğu için ekstra bir ciddiyete ihtiyaç duymuyoruz. Her nerede ve hangi şartlarda olursa olsun hakem, antrenör ve sporcu bireyler saygı, disiplin ve ciddiyet kavramından dışarı çıkmamaktadır.” (T4) “Canlı olarak yapılan poomsae müsabakalarına oranla ciddiyet kavramı daha bir eksik kaldı. Puanlamaları yaparken hakemler göremediği hatalar konusunda videonun tekrar oynatılmasını istediği için puanlama konusunda ciddiyetsizliklerin olduğunu düşünüyorum. Canlı müsabakalar oranla ciddiyetsiz bir ortam vardı. Bu ciddiyetsizliğin sporcuları puanlama konusunda yanlış kararlar vermemize de sebebiyet verebileceğini düşünüyorum.” (T5) “Bence ciddiyet kavramı etkilenmemiştir, sporcular en iyi şekilde yarışmaya hazırlandılar hakemler de puan verdikleri zaman büyük dikkatle görevlerini yerine getirdiler. Online yarışmalar hakemler ve sporcular için heyecan ve stres açısından farklı. Sporcu isterse defalarca poomsaelerini çizip videoya çekebilir, en iyisini seçip gönderebilir.” (T6) “Yarışmanın online olması çok güzel ancak sporcular için ciddiyetini tam kavramış gibi değiller. Bazı sporcular yanlış video gönderdi. Bazı sporcular video çektiği mekan dar ve bazıları da çimlerde video çektiği için bunlar sporcular açısından birer dezavantaj olarak görüyorum. Yaptıkları sporun ciddiyet ve disiplin içinde olması açısından benim şahsi görüşüm yarışmalar. Online ve canlı bağlantı şeklinde olursa sporcular yarışmalara daha sağlıklı bir şekilde ve ciddiyet içerisinde çalışırlar.” (T7) “Biz hakemler normal müsabakalardaki gibi bütün prosedürleri yerine getiriyoruz. Yalnızca herkes gerçek müsabaka ortamında değil. Sporcular yarışma anında oldukça ciddi bir performans yerine getirmek için elinden geleni yapıyor. Çünkü herkes katıldığı yarışmada alabileceği en iyi sonucu almak istiyor. Biz hakemler de her şeyden önemli olan hak eden sporcunun kazanabilmesi için hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan pür dikkat puanlama yapıyoruz. Bence online ya da değil sporcu kazanmak için performansını, hakem hak eden sporcunun kazanması için tüm dikkatini vererek görevini yerine getiriyor.” (T8) “Taekwondo sporu zaten ciddi bir spor. Bu konuda ciddiyetsiz bir davranış görmedim. Hatta daha ciddi ve daha istekli olduğumuzu söyleyebilirim çünkü yarışma ruhu her zaman işimize hakim. Ayrıca şunu

gördük poomsae seyircili seyircisiz tek mekan veya farklı mekanlarda her ortam altında yapılabiliyor.” (T9) “Yarışmanın online olması sporcular ve hakemler için ciddiyet kavramını kısmen de olsa etkilese de yarışmalarda verilen madalyalar sporcuları daha ciddi olmaya zorlamıştır. Yarışmaların resmi olması hakemleri ciddi olmaya zorlamıştır. Her ne kadar online da olsa müsabakaların kurallara uygun yapılması ve yarışmalarla ilgili puanlamaların kayıt altına alınması hakemleri ciddiyet kavramını diri tutmuştur. Yarışmanın ciddiyeti düzenleyen organizasyon kalitesi ile belli olur. Madalya kupa sertifika akışını değiştirir. Ücretli katılım yaptığın bir müsabaka seni ileride nasıl bir yarışmaya hazırladığını zaman içinde sporcuda hakemde bunu anlar.” (T10) “Çoğu sporcunun attığı videolardan anladığım kadarıyla ciddiyette eksiklikler olmuş. Normal yarışmalarda yasak olan takı vb. olması, kılık kıyafetin düzgün olmaması bende bu düşünceyi oluşturdu. Ayrıca poomsae içindeki zorunlu bağrıışların yapılmaması sporcunun puan kesintisini göze alıp rahat bir tavırda yarıştığı izlemine oluşturdu. Hakemler açısından ise protokol gereği yapılan etkinliklerin yapılamamasına neden oldu.” (T11) “Sporun zaten bir ciddiyet ve disiplin içinde olması gerekmektedir. Sporcunun da sporun gerektirdiği ciddiyet ve disiplini sağlaması gerekmektedir. Hakemler ise bu sporu yapmış veya yapmakta oldukları ve bu spor hakkında bilgi birikimleri olduğu için taekwondo ‘nun ciddiyet ve disiplinini iyi bir şekilde bilmekte, uygulanmaktadır. Sporculara örnek teşkil etmek için de hakemlerin bu kavramları hakemlik yaptıkları süre boyunca korumaktadır.” (T12) “Bazı sporcular da bu durumun ciddiye alınmadığı online yarışmaların önemsenmediği kanaatine vardım. Bu çıkarımı çektikleri videolara gösterdikleri özenden kaynaklı yapmış bulunmaktayım. Video çekimlerinde kadrajdan çıkan bir sporcu puanlanmak istemiyor demektir veyahut göremediğimiz her teknik için tam puan ceza kırılması onu etkilemiyor demektir. Oysaki puanlamalarda 0,1 puanlık bir fark dahi kürsü sıralamasını çok büyük şekilde etkilemektedir. Bu durumda bu sporcu için yarışmayı önemsemiyor diyebilirim. Hakemler açısından puanlama hususunda bir ciddiyetsizlik söz konusu değil zira video kayıt durumunun getirdiği zorluklardan dolayı daha dikkat ve odak göstermemiz gerekmektedir bu durum ciddiyetsizliğe mahal vermemektedir. Lakin Taekwondo branşının doğasında bulunan “DO” prensipleri gereği hakem olarak uymamız gereken bazı prosedürler var iken bu durumlardan zaman zaman feragat edilebilmesi küçük ciddiyetsizliklere sebep olabilmektedir. Bazı hakem arkadaşların hakem kılık kıyafet yönetmeliğine uymaması gibi farklı ciddiyetsizlikler de gözlemlemiş bulunmaktayım.”

Teknolojik aletler

(T1) “Çoğu zaman olumsuz etkiledi. Teknolojik elementlerde birçok değişken mevcut. Bunları ne kadar tek standart altında toplasak dahi her zaman farklılıklar ortaya çıkıyor. Video kaliteleri son yarışmalarda yüksek olmasına rağmen ki bu yarışma reglamanında belirtilmişti (1080p 60 veya 30 fps gibi), videolarda puanlamayı etkileyecek hakemleri zor durumda bırakacak olaylar gerçekleşti. Çünkü video oynatıcısı pc her an aynı performansı sağlamıyordu veya çekim yapılan markalar arasındaki farklılıklarda buna sebep olmuş olabilir.” (T2) Sporcuların görüntü ve ses kalitesi ve video çekim mesafesi canlı ve kuvvetli olan videolar puanlamada daha çok puan almıştır. Görüntü ve ses kalitesi düşük olanlar gerçek puanlarını alamamışlardır.” (T3) “Genel olarak olumsuz etkilediğini söyleyebilirim. Günümüz cihazlarının hemen hemen hepsi iyi bir kameraya sahip olmasına rağmen, bazı

videoların net olmaması, sesi iyi iletmemesi ve çözünürlüğünün düşük olması nedeniyle puanlamayı olumsuz yönde etkilemektedir.” (T4) “Sporcular çektikleri videoların birçoğunda çözünürlüklerinde sıkıntılı geldiğini gördük. Bu çözünürlüklerden dolayı sporcuların yaptığı ufak hataları görememe yönünden problemler yaşadık. Bazı videolarda ise video çekimi esnasında kameranın stabil olamaması sporcuların hatalarını görmemizi zorlaştırdı. Sporcuların çektiği videolarda kamera stabilizasyonuna önem vererek çekmeleri konusunda uyarılmasının gerektiğini düşünüyorum.” (T5) “Hakem videoda gördüğüne göre puanlama verdiği için kayıt çok önemli. Bazı sporcular kayıtın kötü kalitesi veya kameranın yanlış bir yere yerleştirildiği için düşük puan almış olabilirler.” (T6) “Kötü kaliteye sahip videolar ilk yarışmalarda bizler tarafından algılanmakta zorlanıp düşük puanlar verilmiştir. Sonra ki yarışmalarda bu durum bizlerin insiyatifinden alınarak kural haline getirilmiş video kalitesine bağlı olarak direk bir puan düşümü veya diskalifiye söz konusu olmuştur. Bu bizlere rahat bir puanlama ortamı sağlamış yarışma sonucunu ise bir nebze olsa video kalitesine bağlı hale getirmiştir.” (T7) “Online müsabakaların teknik talimatnamesinde poomsae teknik klipinin hangi telefon ile çekiliyorsa telefonun yatay pozisyonda olması gerektiği gibi açıklamalar yer alıyordu. Buna rağmen ilk zamanlarda duraksayan ve görüntü kalitesinin düşük olduğu videolara denk geldik. Bazen de bağlantı kaynaklı video da görüntü kötü olabiliyordu. Bununla ilgili daha sonraki müsabakalarda video görüntüsünün kötü olduğunu işaretleyebileceğimiz bir tuş yapıldı. Zaten bir fazla hakem her kortta olduğundan bu sadece bir hakemde olduysa fazla hakemin puanı devreye giriyordu. İki veya daha fazla hakemde bu sorun gerçekleştiyse video tekrar gönderilip puanlama gerçekleştirildi.” (T8) “Kaliteli kayıtlar ve kalitesiz kayıtlar arasında illaki farklılıklar oldu olumlu ve olumsuz yönde. Zaten yarışma kurallarında belirtilmiş başlıklardı bunlar sporcular yarışmalara katılırken bunlara dikkat etmeliydiler. Bizler ise sadece kuralları uygulayarak işimizi yaptık. Bu gibi değişkenlere bir standart getirilmesi daha sağlıklı puanlama yapılabilmesine imkân sağlayacaktır. Böylece daha dengeli sıralamalar ve puanlamalar oluşacağına inanıyorum.” (T9) “Sporcuların kendilerini kayıt altına aldıkları cihazların ve ortamın (uygun saha), ortam ışığının görüntü kalitesinin puanlamaya olumlu ya da olumsuz etkileri olmuştur. Teknolojik olarak kayıt esnasında sporcu birçok çalışmayı tecrübe ediniyor. Kendi yaptığını düşününce hakemin hangi açıdan bakacağını da hesabını yapması gerekiyor. Tanınmış poomsaede kamera sabit ve geriye döndüğünde hakem hiçbir sey göremediği için 5 veya 7 hakemde farklı puanlar çıkar. Serbest sitilde kamera hareketli olduğu için bu sefer sporcu koreografisini sırtı dönük yaptığında bu da sporcu için eksi puan oluşturur.” (T10) “Göremediğin emin olamadığım hiç bir tekniğe puan veremedim. Piksel bir görüntüye sahip videolar diğer videolara göre daha seçilmesi zor olduğu için hataların bazılarını göremedim. Kalite düşük olduğu için video akışı daha yavaş olan videolar ise sunum puanımı verirken düşünmeme sebep oldu. Sabitleyici ekipmanların olamadığı videolarda ise video sürekli hareket ettiği için poomsaeyi takip etmede zorlandım.” (T11) “Aslında günümüz Türkiye'sinde bu türden problemleri yaşamamız oldukça acı verici bir durum. Hemen herkesin elinde bulunan son model telefonların kaliteli ve akıcı bir video çekmesi ve yarışmalara atılması beklenirken kaliteli olmayan videoların atılması zorluklara sebep olmuş durumda ve ileride de aynı sorunların yaşanmaması için daha çok çalışmamız gerektiğini düşünüyorum.” (T12) “Bu durum çok önemli bir husus kullanılan lensin temiz olması dahi etki etmektedir. Kaliteli bir video gönderen sporcunun her hatasını yakalarken kaliteden kaynaklı kaçırdığımız hatalar

olabilir, bu durum hakkaniyet ve adalet açısından çok önemlidir. Bu hususların spor federasyonları tarafından evrensel olarak Online Yarışma Talimatı adı altında standartta bağlanması gerekmektedir. Bir kategoride yarışan sporcuların adaletli bir puanlama ortamı sağlanması için tüm videolarının tek tip kalitede standart olması gerekmektedir. Sadece kalite açısından değil sabitlik, yükseklik, görüş açısı, yakınlık gibi konularda da standart bir sisteme oturtulması gerekmektedir.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Covid-19 salgınıyla birlikte kısıtlamalar karantinalar birçok insan için fiziksel, ruhsal ve ekonomik zorlukları da beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Taekwondo sporu ise zamanın ihtiyaçlarına karşılık vererek içinde bulundurduğu elementlerin hakem, sporcu veya antrenör salgın zamanında fiziksel, ruhsal ve ekonomik olarak olumsuz etkilenmemesini sağlamıştır. Online yarışmaların birçok sebepten gerekli olduğu belirtilmiştir. Online müsabakalar sayesinde insanlar dünya gündemini oluşturan Covid-19 salgınından bir nebze olsun uzaklaşmıştır ve sporcular eski normale döndüklerini hissetmişlerdir. Online yarışmanın hakemler için, birçok spor salonunun işletmesinin durdurulduğu dönemlerde ekonomik olarak katkısı olmuştur. Bunlara ek olarak hakemlik mesleğinin geliştirilmesinde katkısının yadsınmayacağı da belirtilmiştir. Yarışmaların her ortamda gerçekleştirilebilmesi insanları zora sokmadan fiziksel olarak aktif kalmaya ve yarışma olması ise zihinsel olarak diri tutmaya katkı sağlamıştır.

Covid-19 döneminde yapılan online taekwondo yarışmalarının hem sporcu hem de hakem heyetine olumlu yönde etkisinin olduğu düşünülmektedir. Sporcuların ve hakemlerin bu zor zamanlarda normal yarışmaların yanı sıra online yarışmaların da içinde olmaları onları hem fiziksel hem de psikolojik yönden daha güçlü tutmuştur. Henüz yeni görev yapan hakemler içinde online müsabakanın iyi bir tecrübe olduğu söylenebilir. Bulgaristan Sofya’da online taekwondo müsabakalarının analizinin incelendiği çalışmada, katılımcılardan alınan cevaplar ile online müsabakalar analiz edildiğinde, online müsabakaların normal taekwondo müsabakalarının yerini alamayacağı belirtilmiştir ancak pandemi şartları doğrultusunda ve izolasyon durumunda online müsabakaların çok önemli yer tuttuğu da düşünülmektedir. Bu dönemde oluşan fiziksel ve psikolojik olumsuz etkileri de minimal düzeye çektiği belirtilmiştir (Asenov, 2020). Online yarışmalar ile bu türde kendine has yeni bir yarışma türü keşfedildiğini düşünülmektedir.

Pandemi dolayısıyla kısıtlamalar gereği bütün müsabakaların iptal edilmesi hakemlerde bir moral ve motivasyon düşüklüğüne sebep olmuştur. Online yarışmalar ile sporcular yeniden bir mücadele ve rekabet içine girerken hakemler motive olacakları bir ortam elde etmişlerdir. Sporcular online yarışmalar sayesinde tekrar yarışma fırsatı bularak kendi performanslarını görme ve kendilerini geliştirme imkanı bulurken hakemlerde bu dönemde azda olsa ekonomik olarak kendilerine bir kaynak elde etmişlerdir.

Normal zamanlarda bile spor kulüplerine, online turnuvaların şiddetle tavsiye edildiği belirtilmiştir. Bunun nedeni ise birçok genç sporcunun yaz tatili boyunca fiziksel durumunun olumsuz yönde etkilendiğine bağlanmıştır. Online poomsae müsabakalarının, sporcunun sezon dışında antrenman yapması konusunda motive edici bir unsur olacağı düşünülmektedir (Asenov, 2020). Birçok spor branşı veya kategorisi pandemi döneminde askıya alınırken

temas gerektirmemesi ve uzaktan idare edilebilmesi yönüyle poomsae yarışmaları online olarak devam etmiştir. Bu dönemde yapılan yarışmaların sporcu antrenör ve hakemler üzerine de birçok faydası olduğu düşünülmektedir. Online yapılan yarışmalarda seyirci baskısı olmadığı için sporcular daha rahat ve etkili performans göstermişlerdir. 21. yüzyılda hayat tamamen teknoloji üzerine kurulmakta ve online yarışmalar da bu durumun spor alanındaki ayaklarını oluşturacağı öngörülmektedir.

Online müsabakanın hakemler açısından daha rahat bir ortam olduğunu belirtilmiştir. Sporcu, antrenör ve seyirci baskılarından uzakta daha ferah bir puanlama ortamı sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte online müsabakanın ilk defa düzenlenmesinden ötürü hakemler birçok problemle karşılaşmışlardır. Bu problemlerin başında kullanılan internet ağından kaynaklı, kullanılan bilgisayarlardan kaynaklı, video kalitelerinden kaynaklı ve organizasyon eksiliğinden kaynaklı sorunların gelmekte olduğu vurgulanmıştır. Bunlara ek olarak video çekimlerinin uygun olmayan alanda yapılması da problem teşkil ettiği eklenmiştir. Müsabaka videolarının yoğunluğundan dolayı mola konusunda sıkıntılar yaşandığı ve bu mola konusunda yaşanan sıkıntılar yüzünden videolar izlenirken ve puanlanırken dikkat dağınıklığı yaşanmıştır. Bu yüzden bazı küçük ve büyük hataların görülmesinde problemler oluşmuştur. Mihaylov (2020) Ulusal Spor Akademisi, Taekwondo Bölümünün, Bulgaristan'da ilk online taekwondo müsabakasına ev sahipliği yaptığını açıklamıştır. Müsabakalar gerçek zamanlı olarak zoom üzerinden gerçekleştirilmiştir. Hakemler sporcuların performanslarını değerlendirmek için müsabakaya davet edildiler. Online yapılan ilk müsabakalardan biri gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu tür aktiviteler yeni olduğu için medyada büyük etki yaratabileceği düşünülmektedir. Psikolojik açıdan olumsuzluk yaratan izolasyon durumunda bu tip online girişimlerin, medyanın ilgisini kolayca çekebileceği belirtilmiştir. Bu durumun, sporun statüsünü ve popülerliğini daha fazla yükselteceği öngörülmüştür (Asenov, 2020).

Sporcuların performanslarını video olarak kaydettikleri ve farklı internet seçeneklerini kullanarak paylaştıkları belirtilmiştir. Birçok sporcunun karantina döneminde eğitim ve antrenman için bu metodu kullandığı belirtilmiştir. Elit taekwondo sporcularının ise online yarışmaya en çok ilgi gösteren kesim olduğu vurgulanmıştır. Taekwondo yeni başlayan ve orta düzey sporcuların ise online yarışmaya katılımlarının az olduğu belirtilmiştir. Yarışmacıların video çekimi yaptıkları ortam çok iyi dizayn edilmediği için ışık, arka plan, zemin gibi faktörlerin değişkenlik göstermesi bence video üzerinden puanlama yaparken ayrıca problem oluşturmuştur. Bazı sporcuların alışlagelmişten daha hızlı hareket ettiklerinin fark edilmesi online müsabakaya olan güven duygusunu biraz olsun zedelemiş ve kuşkuya düşürmüştür (Mihaylov, 2020).

Poomsae yarışmalarında el, ayak ve duruşların önemi büyük olduğu için sporcunun tek bir açıdan izlenmesi hem hakemler hem de sporcular açısından dezavantaj yaratmıştır böylelikle yapılan hareketlerin puanlanması öznel yorumlamaya neden olmuştur (Asenov, 2020). Yarışmacıların video çekimi yaptıkları ortam çok iyi dizayn edilmediği için ışık, arka plan, zemin gibi faktörlerin değişkenlik göstermesi bence video üzerinden puanlama yaparken ayrıca problem oluşturmuştur (Asenov, 2020). Bu tip karantinanın her an tekrarlanabileceği düşünülmektedir ve bu yüzden spor kulüplerinin karantina durumunun ortaya çıkabileceğini göz önünde bulundurmalarının gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca ulusun mental ve fiziksel

sağlığının iyi tutulması için kulüplerin sosyal rollerini yerine getirmeye hazırlıklı olmalarının gerekli olduğu belirtilmiştir (Asenov, 2020).

Sonuç olarak online müsabaka, sporcuların videoları puanlanırken kaçırılan veya puanlaması yanlış yapılan hataların tekrar oynatılarak kişisel yapılan hataları ve eksiklikleri görme imkanı yarattığı vurgusu yapılmıştır. Ayrıca hakemler online müsabakalar için tecrübe kazandıklarını, dıştan gelen etmenler ve seyirci baskısı olmadığı için hakemler puanlama yaparken daha rahat ve objektif olabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Asenov, A. (2020). Analysis Of An Online Taekwondo Competitions. *Pedagogy*, 92(7), 97-113.
- Aslan, R. (2020). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(65), 35-41.
- Haddad, M., Ouergui, I., Hammami, N., ve Chamari, K. . (2015). *Physical Training In Taekwondo: Generic and Specific Training. Performance Optimization In Taekwondo:.. From Laboratory to Field*, 85
- İmamoğlu, O., Açak, M., ve Bayram, L. (2010). Taekwondo Müsabaka Kurallarında Yapılan Bazı Değişikliklerin Müsabakalardan Kullanılan Tekniklere Olan Etkisinin Araştırılması. *Journal of Sports and Performance Researches*.1(1), 30-37.
- Kukkiwon. (2006). *Taekwondo Textbook: The Basics Of Taekwondo*. Seoul: Osung.
- Lee, S. B., Cha, E. J., Tae-Soo, ve Lee., T. S.,(2008). *Taekwondo da fiziksel aktivitelerin analizi Poomsae*, 20-25 Ağustos; Tıpta Mühendislik ve Biyoloji Topluluğu. EMBS 30. Uluslararası IEEE Konferansı.
- Mascarenhas, D. R., Collins, D. ve Mortimer, P. (2005). The Accuracy, Agreement And Coherence Of Decision-Making In Rugby Union Officials. *Journal Of Sport Behavior*, 28(3), 253
- Merriam-Webster. (2020). When Does an Outbreak Become an Epidemic? <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/spanish-flu> (Erişim Tarihi: 6 Mayıs 2020).
- Mihaylov, D. (2020). Interactive Online Taekwondo Training and Education In The Times of Covid-19. *Pedagogika-Pedagogy*, 92(7), 117-124
- Olds, T. S. ve Kang, S. J. (2000). *Anthropometric Characteristics of Adult Male Korean Taekwondo Players*
- Soon, M. L. ve Gaetane R. (2005). *Official Taekwondo Training Manual*. Newyork: sterling.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi*. (çev. Sadegül Akbaba Altun ve Ali Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- TDK. (2020). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=> (Erişim Tarihi: 03 Ekim 2020).
- Toresdahl, B. G. ve Asif, I. M. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): considerations for the competitive athlete. *Sports Health*, 12(3), 221-224.
- Utku, B. ve Kaşıkçıoğlu, E. (2020). COVID-19 pandemic and pre-participation evaluations: Risks and precautions. *Turk J Sports Med*. 55(3), 251-55.

- Ünsal A. (2005). *Tribün Cemaatinin Öfkesi, Ticarileşen Türkiye Futbolunda Şiddet*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Üstün, Ç. ve Özçiftçi, S (2020). COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri, *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25, 142-153.
- WHO. (1946). *The International Health Conference*. New York: 19 Haziran- 22 Temmuz.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

[http1 ://www.Turkiyetaekwondofed.gov.tr](http://www.Turkiyetaekwondofed.gov.tr)